

YORUM

Adnan NAS
adnann@global.com.tr

Şirketlere Sermaye Lazım

Sebeplerden çok sonuçlarla, gerçek gelişmelerden çok görüntülerle dolup taşan ekonomi gündeminin bir zararı da temel sorunlara yeterince odaklanma ihtimalini azaltması. Tartışmalar da yanlış öncelikler ve ikincil konular etrafında dallanıp budaklanınca artık kanıksadığımız toplumsal enerji israfının yeni bir versiyonu ile karşılaşyoruz. Zaman zaman farklı vesilelerle değindiğimiz bu konuyu yeniden hatırlamamızın nedeni, dünyada muhtemelen kamuoyu ilgisinin doruğa çıktığı ülkelerden biri olarak futbol kulüpleri ile ilgili yazılıp söylenen haber ve yorumlar. Bunların büyük bölümü üzerinde durmayı gerektirmeyecek suya tirit polemikler ya da basmakalıp sloganlar olsa da, daha ciddi ve sonuçları itibariyle yanıltıcı olabilecek bazıları farklı bir nitelik taşıyor. Özellikle bu kulüplerdeki sermaye yetersizliklerine yaklaşım tarzı, ekonomideki yapısal sorunların neden aşılamadığı ile ilgili ilginç ipuçları içeriyor.

Sermaye yetersizliği sadece futbolda mı?

Bu yaklaşımdaki ilk şartıcı unsur, öteden beri var olan ancak futbol endüstrisindeki karmaşa ve laçkalık nedeniyle gizlenen ve seslendirilmeyen sermaye noksanı sorununun sanki yeni ortaya çıkmış gibi yansıtılması. Yakın geçmişe kadar, özünde amatör faaliyetler için kurgulanmış dernek yapısı altında sürdürülmeye çalışılan bir fiili imkansızlığın şirketleşme ve halka açılma ile aşılması süreci doğal sancıları ile devam ederken yapılan değerlendirmeler, bu değişim sürecinin ve mevcut sistemin değişimi zorunlu kılan sıkıntılarının anlaşılmadığını ya da bilinçli olarak görmezden geldiğini gösteriyor.

İkincisi ve daha önemlisi ise yetersiz sermaye zaafının sadece futbol kulüplerine özgü olmadığını, aksine bu sütunlarda da sık sık vurguladığımız gibi Türk şirketlerinin hemen tümü için geçerli ciddi bir yapısal sorun olduğu gerçeğinin algılanmadığının ortaya çıkması. Daha geçen hafta reel sektörün rekabet kültüründen, kurumsal yönetimden ve verimlilik yarışından uzak kalmasında büyük payı olduğunu vurguladığımız ölçek darboğazında derinleştirici etkenlerden biri olan sermaye yetersizliği, aynı zamanda tümüyle farklı boyutlarıyla tartışılmakta olan hisse senedi piyasasının sığılığı, nitelikli işgücü noksanı ya da arge çabasının düşüklüğü gibi bir dizi başka sorunu da olumsuz etkiliyor.

Küçük olsun benim olsun

Ortaklık kültürü eksikliği de dikkate alınca iyice

katmerlenen sorun, “küçük olsun benim olsun” yaklaşımını pekiştiriyor. Böyle olunca da rekabet gücü eksik, yenilik üretmeyen, kendi faaliyet alanında küreselleşme iddiası taşımayan, kendi halinde işletmelerden oluşan bir reel sektörümüz oluyor. Göreceli olarak uzun bir piyasa ekonomisi geçmişinizin olması, oldukça yaygın ve çeşitlenmiş bir sanayi yapısına sahip bulunmanız da katma değerinizin sınırlı ve rekabet gücünüzün kısıtlı olması gerçeğini değiştirmiyor.

İşin sermaye piyasaları ile ilgili bacağı ise apayrı ve karmaşık bir tartışma konusu. Tasarruf ve sermaye açığının bunca kronikleştiği bir ülkede bana sorarsanız birinci öncelik şirketlerin sermayelerinin güçlendirilmesi, yani otofinsanmanın kolaylaştırılmasıdır. Zaten bir türlü derinleşmeyen borsamızda yatırımcıların temettü saikiyle değil, sermaye kazancı saikiyle hareket ettiği de biliniyor. (Bu noktada futbol kulübü yatırımcılarının ise büyük ölçüde forma sevgisiyle sermaye kazancı konusunda bile daha sabırlı ve gerçekçi olduğu da unutulmamalı.) Şirket sermayelerinin güçlendirilmesi ihtiyacını daha 80’li yıllarda Özal yönetiminde keşfetmişken hala bu noktada kalmış olmamız ise ayrıca düşündürücü.

Servet değil sermaye önemli

Sermaye piyasasını büyütecek, bu amaçla şirketleri güçlendirip geliştirecek, tasarruf açığını ve dış kaynak ihtiyacını küçültecek konular ise bambaşka. Öncelikle gönüllü tasarrufların ve bireysel servetin doğru yönlendirilmesine odaklanmış politika inisiyatiflerine ihtiyaç var. İç kaynakların altın ve gayrimenkul gibi ekonomiye ve milli gelir akımlarına katkısı çok kısıtlı akınlara değil, şirket sermayelerine ya da mali sisteme yönelmesi/yoğunlaşması gerekiyor.

Proaktif politika geliştirmekte ve uygulamakta yeterince hızlı ve kararlı olmadığımız açık. On yıldır tartıştığımız bireysel emeklilikte ancak şimdi bir adım atışımız, servetin sermayeye dönüşmesi için tanınan vergi avantajlarında ikircikli davranmamız, devletin borçlanma kağıtlarına rakip yaratmamak için özel sektöre kaynak aktaracak enstrüman çeşitlenmesini ihmal etmemiz gibi pek çok örnekte bunu görüyoruz. Belli ki temel hedeflerimizi iyi saptamak ve politikalarımızı ayrıntılardaki yanlısalmalara kurban etmemekte kararlı davranmak fazlasıyla önemli.